

جایگاه و وظایف دولت ها در فرایند توسعه فناوری

ناصر باقری مقدم، کمال محمدی، محمد مهدی جعفری

دانشجوی دکترای مدیریت تکنولوژی دانشگاه علامه طباطبائی، nbagheri1382@yahoo.com

دانشجوی دکترای مدیریت تکنولوژی دانشگاه علامه طباطبائی، kmpolytech@yahoo.com

کارشناس مهندسی متالورژی، دانشگاه صنعتی امیرکبیر، m_jafari110@yahoo.com

چکیده!!

"نظام نوآوری تکنولوژیک"، چارچوب تحلیلی مناسب برای شناخت و مدیریت توسعه یک فناوری در سطح یک کشور است که بر اساس آن خلق، اشاعه و بهره‌برداری از یک فناوری تبیین می‌گردد. دولت‌ها، مراکز دانشگاهی و تحقیقاتی، صنایع مختلف و ... سمبل تعدادی از بازیگرانی هستند که بر اساس کارکردشان در این نظام به فعالیت مشغولند. یکی از سئوالات مهم و اساسی در این زمینه، تبیین نقش دولت‌ها - احتمالاً به عنوان مهمترین بازیگر - در توسعه فناوری یک کشور و به تعبیر بهتر در نظام نوآوری آن کشور می‌باشد. از سوی دیگر در ادبیات توسعه صنعتی، دولت‌ها ۴ نقش اصلی را در توسعه و دستیابی به برنامه‌ها و اهداف ملی یک کشور بر عهده دارند که این نقش‌ها عبارتند از سیاستگذاری، تنظیم‌کنندگی، تسهیل‌گری و ارائه خدمات. در این مقاله سعی شده است ۴ نقش دولت در نظام نوآوری تکنولوژیک تبیین و در نهایت یک نگاهت نهادی از نقش‌های دولت در این نظام ارائه گردد.

واژه‌های کلیدی!! نقش دولت، نظام نوآوری تکنولوژیک، توسعه فناوری

۱- مقدمه

توسعه اقتصاد مبتنی بر دانش، جهانی شدن و افزایش رقابت بین کشورها، شتاب شدید تغییرات و سرعت تحولات جهانی، اهمیت تکنولوژی را بیش از پیش نزد دولت‌ها آشکار ساخت. در این میان آنچه اهمیت فزاینده یافت، تحولات و زایش تکنولوژی‌ها بود؛ زیرا تکنولوژی‌ها خیلی سریع کهنه و منسوخ می‌شوند برای آنکه تغییر تکنولوژی پایدار و مانا شود، تغییر فنی به تنهایی نمی‌تواند کافی باشد، بلکه تغییرات در ابعاد اجتماعی مانند مقررات و شبکه‌های صنعتی اجتناب ناپذیر می‌باشند [۱]. نوآوری و توسعه تکنولوژی نتیجه مجموعه پیچیده‌ای از روابط میان عناصر فعال در نظامی است که آن را نظام ملی نوآوری می‌نامند. همه جوامع سیاسی و علمی به خوبی دریافته‌اند که تغییرات تکنولوژیک و نوآوری‌های منبعث از آن، خروجی‌های سیستم‌های نوآوری می‌باشند [۲]. به طور ویژه، سیستم‌های نوآوری را می‌توان به عنوان مجموعه‌ای از سازمان‌ها و نهادها و روابط میان آن‌ها در نظر گرفت [۳]. دولت‌ها، مراکز دانشگاهی و تحقیقاتی، صنایع مختلف و ... سمبل تعدادی از بازیگرانی هستند که در این نظام به فعالیت مشغولند. یکی از سئوالات مهم و اساسی در این زمینه، تبیین نقش دولت‌ها - به عنوان مهمترین بازیگر - در توسعه فناوری یک کشور و به تعبیر بهتر در نظام ملی نوآوری آن کشور می‌باشد.